

PÅ FELTARBEJDE I GRØNLAND

-med en datter i kufferten

Af: Charlotte Sigsgaard

Sidste etape af rejsen består af tre timers sejlads i store dønninger med en søsyg toårig datter på skødet. Vi er på vej til Arktisk Station på øen Disko i Vestgrønland, hvor jeg skal lave feltarbejde i efterårssæsonen og den tidlige vinter. Siden 1998, hvor jeg deltog i et naturgeografisk hovedfagskursus på Sermilikstationen (Tasilaq –Ammasalik) i Sydøstgrønland, har jeg tilbragt mellem tre og fem måneder om året med at lave feltarbejde på Grønland. Efter to års pause kan jeg mærke, at det kribler for at komme i gang igen.

Det er en flot årstid at ankomme på. Vegetationen gløder i efterårsfarver, og der er nysne et godt stykke ned ad fjeldene. Da langt de fleste projekter har deres primære feltsæson henover den korte arktiske sommer, er det en tid på året, hvor der ikke er mange andre på stationen. Faktisk er vi i perioder de eneste gæster. Så der er god plads, og det er befriende for en periode at lægge København NV bag sig og i stedet spejle ud over et hav, hvor isbjerger driver forbi, og vandoverfladen med jævne mellemrum brydes af hvalblåst.

Et par dage efter, da jeg sidder indhyllet i en sky og forsøger at overtale min datter til at snuppe en middagslur i en foret aluminiumskasse, mens regnen siler ned, og alt er vådt, så lægger den første eufori sig over at være tilbage i felten. Men det er heldigvis kun den første uge, at alting skal tilpasses, såsom længden på middagsluren. Derefter har vi allieret os med en barnepige, som kommer og bor sammen med os. Det får alting til gå nemmere.

Det meste af feltarbejdet foregår i "Blæsedalen" ca.

Fig. 1. Arktisk Station 14. september 2013.

40 minutters gang fra Arktisk Station (fig. 1). Navnet er valgt, og passer godt til de forhold, der ofte er derude. Her etablerede CENPERM i 2012 og 2013, tolv snehegn, som giver mulighed for at studere effekterne af et tykkere og dermed længerevarende snedække, da der på læsiden af snehegnene samles store snemængder i forhold til omgivelserne (fig. 2). Her er 48 plots, der skal måles i, og da dagene bliver kortere og kortere, og de fleste ting tager længere tid, jo koldere det bliver, så er der ikke meget tid til at sidde og spejle efter hvaler.

Med rygsækken fuld af kanyler og sprøjter

Hen over sommeren er der blevet udført et hav af forskellige målinger i plottene omkring snehegnene, og det er min opgave at fortsætte nogle af dem, så længe det kan lade sig gøre. Det drejer sig primært om forskellige former for gas-målinger, indsamling af jordluft fra forskellige dybder samt kammermålinger, der giver mulighed for at bestemme fotosyntese og respiration fra den kolde jord. Selvom temperaturerne ikke er svimlende lave (fra +10 °C til -13 °C i den her feltperiode), så skal der ikke meget blæst til, før det føles argh så koldt, hvis man skal sidde stille en hel dag og suge jordluft ind i en sprøjte og overføre det til glasrør efter glasrør, alt imens man forsøger at holde vejret for ikke at "forurene" prøven med sin ånde. Kulde og håndtering af sprøjter og kanyler er egentlig en dårlig kombination, for det fungerer bare ikke med store luffer. Til gengæld kan man så fryde sig over, at det er en tid uden myg! De eneste myg, jeg stødte på, lå livløse på bunden af de insektfælder, jeg tømte i

starten af september.

Den første sne falder allerede i starten af september, men den er hurtigt væk igen. Først hen mod slutningen af oktober ligger der sne i byen, men så går der heller ikke mange timer, før hundene er spændt for slæderne, og snescooterne dominerer trafikken. Knap en uge senere er elven frosset så meget til, at den kan krydses, og pludselig begrænser transporten på land sig ikke længere til de få kilometer veje, der fører rundt i byen. Nu ligger øen åben - også når man er 2 år og har en bobslæde med.

Det føles som om hele byen liver gevaldigt op, som om alle har gået og glædet sig til sneen. Alene alt det

Fakta

Arktisk Station

Har siden 1953 været en del af Københavns Universitet og blev etableret i 1906 af magister Morten Porsild, som ledede stationen i 40 år. Stationen ligger på øen Disko lige uden for byen Qeqertarsuaq, som har ca. 850 indbyggere (69°15'N, 53°34'W). Forskere og studerende fra en bred vifte af fag bruger stationen som udgangspunkt for undersøgelser og undervisning indenfor botanik, zoologi, klimatologi, geologi og geomorfologi og ikke mindst inden for marine undersøgelser. Her er isbjerge og store hvaler samt et rigt blomster- og dyreliv. Stationens drift styres af en stationsforvalter og en videnskabelig leder, og det er muligt at bruge stationen året rundt. For mere info om Arktisk Station se www.arktiskstation.dk

lys det giver, når det hele pludselig er hvidt, kan gøre én glad. Også jordens indfrysning er stærkt påvirket af sneen. Ved snehegnene samles der hurtigt meterhøjefaner, som effektivt dæmper kuldenedtrængningen, så jorden ikke bliver så kold som under de nærliggende afblæste flader.

Den 25. november 2013 står solen op kl. 11:17 og går ned kl. 13:24. Kun fire dage senere vil solen være helt væk indtil den dukker frem igen den 11. januar. Vi rejser hjem, men klimamaster, kameraer og andet automatisk udstyr fortsætter forhåbentlig med at indsamle billeder og data gennem vinteren. Nu er den forede aluminiumskasse fyldt med frosne prøver af jordvand og vand fra elven, som skal hjem og analyseres – ligesom luften i de mange glasrør. Først når resultaterne foreligger, kan vi se, hvor meget eller hvor lidt aktivitet der har været i jorden i dette ef-

terår. Ved at sammenligne resultaterne fra de mange forskellige plots og sammenholde dem med målinger af temperatur og vandindhold kan vi blive klogere på processerne i jorden under indfrysningen.

Hjemrejsen skal foregå med helikopter det første stykke (pga. vejr og isforhold afløses båden af helikopter fra november måned). I tre uger har vi næsten dagligt set den røde helikopter lande og lette fra heliporten nedenfor Arktisk Station, og vi glæder os til denne oplevelse. Men efter flere dages udsættelse pga. tekniske problemer, sender Air Greenland en lille båd over efter os, og efter yderligere en dags udsættelse grundet kraftig vind og tæt snefygning vinker vi farvel til Disko og sejler ud på det oprørte kolde hav. Jeg når lige at få stukket en sidste afskedsgave i hånden fra den videnskabelige leder, et par ekstra kraftige ”poser”, som skal vise sig nyttige på sejlturen til Aasiaat. ■

Artikel og fotos af:

Charlotte Sigsgaard
Naturgeograf-Arktisk
Monitoring,
Center for Permafrost,
Københavns Universitet

Fig. 2 Snehegnets tydelige effekt, hvor sneen har samlet sig i en meterhøj drive på læsiden af hegnet. Indsat billede viser, hvordan jordluft suges op med sprøjte fra små metalrør placeret i forskellige dybder (4. november 2013).